

EDUSKUNNAN VASTAUS 89/2004 vp

Hallituksen esitys laiksi alusturvallisuuden valvonnasta annetun lain muuttamisesta

Asia

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksensä laiksi alusturvallisuuden valvonnasta annetun lain muuttamisesta (HE 99/2004 vp).

Valiokuntakäsittely

Liikenne- ja viestintävaliokunta on antanut asiasta mietinnön (LiVM 17/2004 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

alusturvallisuuden valvonnasta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan alusturvallisuuden valvonnasta 17 päivänä maaliskuuta 1995 annetun lain (370/1995) 2 §:n johdantokappale sekä 4—6, 10, 18 ja 20 kohta, 5 ja 7 §, 3 luvun otsikko, 14 §, 18 §:n 4 momentti sekä 19 ja 23 §,

sellaisina kuin niistä ovat 2 §:n johdantokappale sekä 4—6, 10, 18 ja 20 kohta sekä 19 § laissa 55/2002, 5 § osaksi laissa 1251/1997 sekä 18 §:n 4 momentti ja 23 § viimeksi mainitussa laissa, sekä

lisätään 2 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 55/2002, uusi 21—24 kohta sekä lakiin uusi 11 a—11 c, 14 b, 14 c ja 21 a § seuraavasti:

2 §

Määritelmät

Tässä laissa ja sen nojalla annetuissa asetuksissa tarkoitetaan:

— — — — —

4) *tarkastusdirektiivillä* pakollisesta katsastusjärjestelmästä säännöllisen ro-ro-alusliikenteen ja suurnopeusmatkustaja-alusliikenteen turvallisen harjoittamisen varmistamiseksi annettua neuvoston direktiiviä 1999/35/EY, sellaisena kuin se on muutettuna Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2002/84/EY;

5) SOLAS-yleissopimuksella vuoden 1974 kansainvälistä yleissopimusta ihmishengen turvallisuudesta merellä (SopS 11/1981) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen;

6) non-SOLAS-direktiivillä matkustaja-alusten turvallisuussäännöistä ja -määräyksistä annettua neuvoston direktiiviä 98/18/EY, sellaisena kuin se on muutettuna ja Suomessa täytäntöön pantuna;

10) suurnopeusalussäännöstöllä suurnopeusalusten kansainvälistä turvallisuussäännöstöä, joka sisältyy Kansainvälisen merenkulkujärjestön (IMO) meriturvallisuuskomitean 20 päivänä toukokuuta 1994 antamaan päätöslauselmaan MSC.36 (63) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen;

18) luokituslaitosdirektiivillä alusten tarkastamiseen ja katsastamiseen valtuutettuja laitoksia sekä merenkulun viranomaisten asiaan liittyviä toimia koskevista yhteisistä säännöistä ja standardeista annettua neuvoston direktiiviä 94/57/EY, sellaisena kuin se on muutettuna ja Suomessa täytäntöön pantuna;

20) pätevällä tarkastajalla virkamiestä tai muuta henkilöä, jonka jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen on asianmukaisesti valtuuttanut suorittamaan todistuskirjojen myöntämiseen liittyviä katsastuksia ja tarkastuksia ja joka täyttää tarkastusdirektiivin liitteessä V tarkemmin esitetyt pätevyyttä ja riippumattomuutta koskevat vaatimukset;

21) PSC-direktiivillä satamavaltioiden suorittamasta alusten valvonnasta annettua neuvoston direktiiviä 95/21/EY sellaisena kuin se on muutettuna neuvoston direktiivillä 98/25/EY, komission direktiivillä 98/42/EY, komission direktiivillä 1999/97/EY, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2001/106/EY sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2002/84/EY;

22) lippuvaltiolla sitä valtiota, jonka lipun alla aluksella on oikeus purjehtia;

23) Pariisin pöytäkirjalla Pariisissa 26 päivänä tammikuuta 1982 allekirjoitettua satamaval-

tioiden harjoittamaa tarkastustoimintaa koskevaa yhteisymmärryspöytäkirjaa siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen;

24) laajennetulla tarkastuksella PSC-direktiivin 7 artiklassa ja liitteessä V tarkoitettua tarkastusta.

5 §

Valvontaviranomaiset

Merenkululaitos valvoo alusturvallisuudesta annettujen säännösten ja määräysten noudattamista ja huolehtii PSC-direktiivin mukaisista ilmoituksista ja tietojen antamisesta sekä tietojen vaihdosta.

Merenkululaitoksessa meriturvallisuudesta vastaava johtaja tai hänen määräämänsä Merenkululaitoksen virkamies ovat tässä laissa tarkoitettuja valvontaviranomaisia.

Valvontaviranomaisina voivat toimia vain henkilöt, jotka täyttävät PSC-direktiivin liitteessä VII esitetyt vaatimukset. Valvontaviranomaisella on oltava Merenkululaitoksen antama todistus, joka osoittaa, että henkilö on valtuutettu suorittamaan tarkastuksia. Todistuksen sisällöstä säädetään valtioneuvoston asetuksella.

7 §

Tarkastusten toimittaminen aluksilla ja tarkastuskertomus

Alusturvallisuuden tarkastuksia on tehtävä niin usein ja niin tehokkaasti kuin valvonnan kannalta on tarpeellista ja Suomea velvoittavat kansainväliset sopimukset tai kansalliset säännökset ja määräykset sitä edellyttävät.

Jos ulkomaisen aluksen lippuvaltio ei ole ratifioinut merenkulkijoiden koulutusta, pätevyyskirjoja ja vahdinpitoa koskevaa vuoden 1978 kansainvälistä yleissopimusta (SopS 22/1984), jäljempänä STCW-yleissopimus, valvontaviranomaisen on tarkastettava laivaväen pätevyys. Laivaväen pätevyys on lisäksi tarkastettava, jos on selvät perusteet uskoa, että STCW-yleisopi-

muksen mukaisia vahdinpitovaatimuksia ei ole noudatettu.

Valvontaviranomaisen on lisäksi tarkastettava ulkomaisen matkustaja-aluksen ja säiliöaluksen laivaväen viestintäkyky ja kielitaito sen varmistamiseksi, että laivaväki pystyy välittämään keskenään turvallisuutta koskevia tietoja ja vaihtamaan tietoja maissa olevien viranomaisten kanssa. Samoin valvontaviranomaisen on tarkastettava, että ulkomaisella matkustaja-aluksella matkustajia hätätilanteessa auttamaan nimetty henkilö pystyy välittämään matkustajille riittävästi tietoa tällaisessa tilanteessa.

Alusturvallisuuden tarkastus on toimitettava siten, että valvonnan tarkoitus saadaan toteutuksi aiheuttamatta tarpeetonta häiriötä aluksen toiminnalle. Alusturvallisuuden tarkastamisesta on ilmoitettava laivanisännälle tai päällikölle. Heidän poissaolonsa ei ole esteenä tarkastuksen toimittamiselle.

Valvontaviranomaisen on laadittava tarkastuksesta PSC-direktiivin liitteen IX mukainen tarkastuskertomus. Tarkastuskertomuksesta on toimitettava jäljennös aluksen päällikölle.

3 luku

Alusturvallisuuden toteaminen ja aluksesta tehtävä ennakkoilmoitus

11 a §

Ennakkoilmoitus

PSC-direktiivissä tarkoitettuun laajennetun tarkastuksen kohteena olevaan alusluokkaan kuuluvan aluksen päällikön tai laivanisännän on toimitettava valvontaviranomaiselle kussakin suomalaisessa satamassa, jossa alus käy sen jälkeen, kun viimeisestä laajennetusta tarkastuksesta on kulunut 12 kuukautta, PSC-direktiivin liitteessä V tarkoitettut tiedot viimeistään kolme päivää ennen aluksen laskettua satamaan saapumisaikaa tai ennen edellisestä satamasta lähtöä, jos matkan oletetaan kestävän alle kolme päivää.

11 b §

Laajennettu tarkastus

PSC-direktiivissä tarkoitettuun laajennetun tarkastuksen kohteena olevaan alusluokkaan kuuluvalla aluksella voidaan tehdä laajennettu tarkastus 12 kuukauden kuluttua siitä, kun sille on tehty edellinen laajennettu tarkastus jossain Pariisin pöytäkirjan allekirjoittajavaltion satamassa. Aluksella on tehtävä laajennettu tarkastus sen mukaisesti kuin PSC-direktiivissä säädetään.

11 c §

Poikkeukset

Jos tiettyjä aluksia, joille PSC-direktiivin mukaan on tehtävä pakollinen tarkastus tai pakollinen laajennettu tarkastus, ei toiminnallisista syistä pystytä tarkastamaan, on valvontaviranomaisen ilmoitettava asiasta Euroopan yhteisön komissiolle. Samalla on ilmoitettava syy, minkä vuoksi tarkastus on jätetty suorittamatta.

14 §

Aluksen pysäyttäminen, sen käytön rajoittaminen sekä sen varusteen, laitteen, toiminnon tai järjestelyn käytön kieltäminen

Jos alusturvallisuudessa oleva vika tai puute on sellainen, että aluksen käyttö siinä liikenteessä, johon se on tarkoitettu, aiheuttaa vaaraa ihmishengelle tai välitöntä vaaraa alukselle, muulle liikenteelle tai meriympäristölle, valvontaviranomaisen on tehtävä kirjallinen päätös aluksen pysäyttämisestä tai sen käytön rajoittamisesta taikka sen varusteen, laitteen, toiminnon tai järjestelyn käytön kieltämisestä, kunnes vika tai puute on korjattu. Kirjallinen päätös on perusteltava ja siinä on annettava tieto kaikista niistä olosuhteista, jotka ovat johtaneet aluksen pysäyttämiseen.

Valvontaviranomainen voi tehdä 1 momentissa tarkoitettua päätöksen myös, jos laivanisäntä tai aluksen päällikkö vastustaa tarkastusta tai jos valvontaviranomaiselle ei anneta niitä asiakirjo-

ja, luetteloita tai tietoja, joita se on oikeutettu 6 §:n nojalla saamaan, taikka jos laivanisäntä tai aluksen päällikkö ei korjaa alusturvallisuudessa havaittua puutetta tai epäkohtaa valvontaviranomaisen asettaman määräajan kuluessa.

Päätöstä, jolla alus pysäytetään, sen käyttöä rajoitetaan tai sen varusteen, laitteen, toiminnon tai järjestelyn käyttö kielletään, on heti noudatettava. Päätöksestä on viipymättä ilmoitettava aluksen päällikölle tai ulkomaisen aluksen ollessa kyseessä myös lippuvaltion lähimmälle edustustolle sekä liitettävä ilmoitukseen tarkastuskertomus. Lisäksi asiasta on tarvittaessa ilmoitettava nimetyille katsastajalle tai hyväksytyille laitoksille, jotka vastaavat luokitustodistusten antamisesta.

Jos 1 momentissa tarkoitettuja puutteita ei voida korjata tarkastussatamassa, valvontaviranomainen voi antaa alukselle luvan jatkaa matkaansa lähimmälle, päällikön ja kyseisen viranomaisen valitsemalle soveltuvalle korjaustelakalle, jos alus noudattaa lippuvaltion toimivaltaisen viranomaisen määräämiä ja valvontaviranomaisen hyväksymiä ehtoja.

14 b §

Matkatietojen tallentimen tai ISM-säännösten mukaisten asiakirjojen puuttuminen

Valvontaviranomaisen on pysäytettävä ulkomainen alus, jos sitä ei ole varustettu toimivalla matkatietojen tallentimella niissä tapauksissa, joissa matkatietojen tallentimen käyttö on PSC-direktiivin liitteen XII mukaisesti pakollista. Jos puutetta ei voida nopeasti korjata pysäyttämistamassa, valvontaviranomainen voi antaa alukselle luvan siirtyä lähimpään sopivaan satamaan, jossa puute on korjattava, tai keskeyttää pysäyttämisen ehdolla, että puute korjataan enintään 30 päivän kuluessa.

Valvontaviranomaisen on lisäksi pysäytettävä ulkomainen alus, jos tarkastuksessa käy ilmi, että alusten turvallisesta toiminnasta ja ympäristön pilaantumisen ehkäisemisestä annetun kansainvälisen johtamissäännösten (*ISM-säännöt*) mukaisesti myönnettyä vaatimustenmukaisuusasiakirjaa tai turvallisuusjohtamistodistusta

ei ole aluksella, johon sovelletaan ISM-säännöstä.

Jos tarkastuksessa ei havaita muita pysäyttämiseen oikeuttavia puutteita kuin 2 momentissa säädetään, valvontaviranomainen voi peruuttaa pysäyttämismääräyksen, jotta vältetään sataman ruuhkautuminen. Valvontaviranomaisen on ilmoitettava päätöksestä välittömästi muiden jäsenvaltioiden toimivaltaisille viranomaisille.

14 c §

Aluksen satamaan pääsyn estäminen

Valvontaviranomaisen on estettävä ulkomaisen kaasu- tai kemikaalisäiliöaluksen, irtolastialuksen, öljysäiliöaluksen tai matkustaja-aluksen pääsy suomalaiseen satamaan, jos:

1) aluksen lippuvaltio on Pariisin pöytäkirjan vuosikatsauksessa julkaistavalla mustalla listalla ja alus on edellisten 24 kuukauden aikana pysäytetty useammin kuin kaksi kertaa Pariisin pöytäkirjan allekirjoittajavaltion satamaan; tai

2) aluksen lippuvaltio on luokiteltu Pariisin pöytäkirjan vuosikatsauksessa julkaistavalla mustalla listalla erittäin suuren turvallisuusrisikin tai suuren turvallisuusrisikin valtioksi ja alus on edellisten 36 kuukauden aikana pysäytetty useammin kuin kerran Pariisin pöytäkirjan allekirjoittajavaltion satamaan.

Valvontaviranomaisen on myös estettävä ulkomaisen aluksen saapuminen suomalaiseen satamaan, jos 14 §:n 4 momentissa ja PSC-direktiivin 11 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa alus, joka lähtee merelle, ei täytä niitä ehtoja, jotka suomalaisessa satamassa olevat valvontaviranomaiset tai muussa jäsenvaltion tarkastussatamassa olevat toimivaltaiset viranomaiset ovat asettaneet, tai kieltäytyy noudattamasta yleissopimusten asiaa koskevia vaatimuksia jättämällä saapumatta korjaustelakalle. Pääsy satamaan on estettävä, kunnes aluksen omistaja tai laivanisäntä on esittänyt todisteet siitä, että alus täyttää kaikki yleissopimusten asiaan liittyvät vaatimukset, ja aluksen puutteet todennut valvontaviranomainen taikka aluksen puutteet todenneen jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset ovat hyväksyneet ne.

Valvontaviranomainen voi yksittäistapauksessa sallia aluksen pääsyn satamaan ylivoimaisen esteen sattuessa, ylivoimaisesti tärkeämpien turvallisuusnäkökohtien vuoksi, puutteiden korjaamiseksi tai saastuttamisvaaran poistamiseksi, jos aluksen omistaja, laivanisäntä tai aluksen päällikkö on ryhtynyt aiheellisiin, valvontaviranomaisen hyväksymiin toimenpiteisiin turvallisen satamaantulon varmistamiseksi.

18 §

Oikaisuvaatimus ja valitus

Oikaisuvaatimus ja valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Oikaisuvaatimus on kuitenkin tehtävä 14 päivän kuluessa siitä päivästä, jona päällikkö tai laivanisäntä on saanut tiedon 14 tai 14 b §:ssä tarkoitettua pysäyttämispäätöksestä tai 14 c §:ssä tarkoitettua satamaan pääsyn estämispäätöksestä.

19 §

Oikaisuvaatimuksen ja muutoksenhaun vaikutus päätökseen

Oikaisuvaatimuksen tekeminen tai valitus ei estä:

1) 14 tai 14 b §:ssä tarkoitettua aluksen pysäyttämistä, sen käytön rajoittamista eikä sen varusteen, laitteen, toiminnon tai järjestelyn käytön kieltämistä koskevan päätöksen täytäntöönpanoa;

2) 14 c §:ssä tarkoitettua aluksen satamaan pääsyn estämistä koskevan päätöksen täytäntöönpanoa; tai

3) 17 h §:ssä tarkoitettua ro-ro-matkustaja-aluksen tai suurnopeusmatkustaja-aluksen liikennöinnin estämistä koskevan päätöksen täytäntöönpanoa, ellei oikaisupäätöksen tekijä tai valitusviranomainen toisin määrää.

21 a §

Kustannusten korvaaminen

Jos 10, 11 ja 11 b §:ssä tarkoitetuissa tarkastuksissa havaitaan sellaisia puutteita, jotka oikeuttavat aluksen pysäyttämiseen, on aluksen omistajan, laivanisännän tai hänen edustajansa korvattava kaikki tarkastuksiin liittyvät kustannukset.

Jos alus pysäytetään 14 §:n 2 momentin mukaisesti asiakirjojen puutteellisuuden tai niiden puuttumisen vuoksi, aluksen omistaja tai laivanisäntä vastaa kaikista kuluista, joita valvontaviranomaiselle aluksen pysäyttamisestä aiheutuu.

Valvontaviranomaisen 14 c §:n 2 momentissa tarkoitetuista tarkastuksista aiheutuneet kustannukset on aluksen omistajan tai laivanisännän korvattava.

Pysäyttämistä ei saa peruuttaa ennen kuin kustannukset on kokonaan maksettu tai niiden maksamisesta on annettu riittävä vakuus.

23 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Valtioneuvoston asetuksella voidaan PSC-direktiivin täytäntöön panemiseksi säätää:

1) tarkastettavien alusten määrästä ja tarkastettaviksi valittavista aluksista;

2) eräiden alusten pakollisista tarkastuksista;

3) asiakirjojen tarkastuksesta ja alusten yleisen kunnon toteamisesta;

4) laivaväen pätevyyden ja viestintäkyvyn ja kielitaidon tarkastuksesta ottaen huomioon merenkulkijoiden vähimmäiskoulutuksesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/25/EY asiaa koskevat säännökset;

5) yksityiskohtaisesta tarkastuksesta ja eräiden alusten laajennetusta tarkastuksesta;

6) tarkastuskertomuksesta;

7) laajennetun tarkastuksen kohteena olevista alusluokista sekä eräiden alusten pakollisesta laajennetusta tarkastuksesta;

8) aluksen pysäyttämisperusteista;

9) aluksen satamaan pääsyn estämistä koskevista menettelyistä;

EV 89/2004 vp — HE 99/2004 vp

10) tarkastusten ja pysäyttämisten seurannasta; sekä

11) tietojen antamisesta sekä tietojen vaihdosta valvontaviranomaisen, Euroopan yhteisön komission, yhteisön jäsenvaltioiden asianomais-

ten viranomaisten ja toimielinten sekä lippuvaltion hallinnon välillä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

Helsingissä 15 päivänä kesäkuuta 2004